

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Қазіргі білім беру жүйесінде ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігі

ЖАРИЯЛАНДЫ
04.04.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/177620/>

Тәуірбаева Жаңылсын Габдилуахитқызы

Маңғыстау облысының білім басқармасының Ақтау қаласы бойынша білім бөлімінің “№32 жалпы білім беретін мектеп” коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Мұғалім Педагог

Информатика пәні мұғалімі

Аннотация

Қазіргі білім беру жүйесінде ақпараттық технологиялардың рөлі айтарлықтай артты. Жаңа технологияларды қолдану оқушылардың білім алу процесін жақсартып қана қоймай, олардың шығармашылық және аналитикалық ойлау қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологиялардың білім беру жүйесіне енуі оқытушы мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты жаңартып, сабақтарды қызықты әрі тиімді етеді. Бұл мақалада қазіргі білім беру жүйесінде ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділіктері мен олардың оқушылардың дамуына қалай әсер ететіні талқыланады.

Кілт сөздер: ақпараттық технологиялар, білім беру жүйесі, цифрлық сауаттылық, оқыту әдістері, оқушылардың дамуы, білім алу процесі.

Ақпараттық технологиялардың білім беру процесіне ықпалы

Ақпараттық технологиялардың білім беру жүйесіне енгізілуі оқыту процесін түбегейлі өзгертіп, оның тиімділігін айтарлықтай арттырады. Білім беру процесі тек дәстүрлі дәріс өткізу немесе оқулықтарды

қолданумен шектелмей, түрлі заманауи құралдар мен әдістер арқылы байытылады. Оқушылар мен мұғалімдер арасында қарым-қатынас жаңа деңгейге көтеріледі: мұғалімдер интерактивті платформалар мен мультимедиялық құралдарды пайдалана отырып, оқытуды қызықты әрі динамикалы ете алады. Оқушыларға тек теориялық білім ғана емес, практикалық дағдыларды да игеруге мүмкіндік беріледі, өйткені олар түрлі онлайн ресурстарды, бағдарламаларды және тренажерларды пайдалану арқылы өз бетінше жұмыс істейді. Сонымен қатар, ақпараттық технологиялар оқушылардың өзіндік білім алуын ынталандырып, әртүрлі платформалар арқылы ізденіс жүргізуге, нақты уақыттағы деректермен жұмыс істеуге жағдай жасайды. Оқушылар өздеріне ыңғайлы уақытта және қарқынмен оқу материалдарын меңгере алады, бұл оқу процесін икемді әрі жеке-дара етеді. Технологиялар арқылы мұғалімдер оқушылардың оқу жетістіктерін бақылап, оқу процесін тиімді басқару мүмкіндігіне ие болады, бұл педагогикалық тәсілдердің жетілдірілуіне септігін тигізеді. Ақпараттық технологиялардың білім беру процесінде қолданылуы оқушыларды тек қана біліммен қамтамасыз етіп қоймай, оларды заманауи еңбек нарығына да дайындайды, себебі қазіргі қоғамда кез келген мамандық үшін ақпараттық технологиялар мен цифрлық дағдылар аса маңызды болып табылады.

Цифрлық сауаттылықты дамытудағы ақпараттық технологиялардың рөлі

Цифрлық сауаттылық қазіргі қоғамның маңызды дағдыларының біріне айналды, сондықтан оны білім беру жүйесінде дамыту ерекше маңызға ие. Ақпараттық технологиялардың көмегімен оқушылар тек компьютерлік дағдыларды ғана меңгеріп қоймай, оларды тиімді пайдалану арқылы заманауи ақпараттық құралдарды түсініп, саналы түрде қолдануға үйренеді. Мысалы, интернетті дұрыс пайдалану, іздеу жүйелерін қолдану, мәліметтерді сұрыптау және сараптау, ақпараттың сенімділігіне баға беру – осының бәрі цифрлық сауаттылыққа жатады. Ақпараттық технологияларды білім беру процесінде қолдану арқылы оқушылардың тек практикалық дағдылары ғана емес, сондай-ақ сын тұрғысынан ойлау

қабілеті де дамиды. Оларға ақпаратты өңдеу, сыни тұрғыдан бағалау және оны шығармашылық тұрғыда қолдану мүмкіндігі беріледі. Сонымен қатар, білім беру жүйесінде цифрлық сауаттылықты арттыру мақсатында оқушылардың түрлі онлайн курстар мен ресурстарды пайдаланып, өз бетінше білім алуына мүмкіндік туындайды. Бұл өз кезегінде олардың дүниетанымын кеңейтіп, көптеген саладағы ақпараттарды дербес талдауға және шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Цифрлық сауаттылық білім берудің жаңа кезеңіне сәйкес келетін маңызды құрал болып табылады, себебі ақпараттық технологиялардың дамуымен қатар өмір сүріп, жұмыс істей алу үшін осы дағдыларды меңгеру қажет. Оқушылардың цифрлық сауаттылығын арттыру арқылы олардың болашақтағы кәсіптік өміріне және қоғамдағы белсенді рөліне үлкен ықпал етуге болады.

Ақпараттық технологияларды қолдану арқылы оқытудың тиімділігі мен сапасының артуы

Ақпараттық технологияларды білім беру процесінде қолдану оқытудың сапасын айтарлықтай арттырып, оқушыларға білім беру тәсілдерін жетілдіруде жаңа мүмкіндіктер туғызады. Әр түрлі мультимедиялық құралдар, электрондық оқулықтар, интерактивті тақталар мен білім беру платформалары арқылы сабақтар көрнекі әрі динамикалы болады, бұл оқушылардың материалды жақсы түсініп, ұзақ мерзімге есте сақтауына ықпал етеді. Мысалы, мұғалімдер видео, анимациялар, графиктер мен диаграммаларды қолдана отырып, күрделі ғылыми тұжырымдарды оңай әрі түсінікті түрде жеткізе алады. Сонымен қатар, ақпараттық технологиялар арқылы оқыту оқушылардың қатысуын арттырады, өйткені олар өздерінің білімін тексеру үшін әртүрлі тесттер мен жаттығуларды онлайн орындап, нәтижелерін бірден көріп, қажет болған жағдайда өздерін жақсарту үшін түзетулер енгізе алады. Оқушылардың әртүрлі оқу стиліне сәйкес келетін жеке оқу траекторияларын жасау мүмкіндігі де тиімділікті арттырады, себебі бірқалыпты жалпы білім беру жүйесінен тыс, әр оқушының қажеттіліктеріне сәйкес материалды ұсынып, олардың жетістіктерін бақылауға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологияларды

қолдану арқылы оқушылардың өзіндік зерттеу жүргізу мүмкіндіктері де артады, себебі олар интернеттің кең мүмкіндіктерін пайдаланып, қосымша ресурстарды тауып, оқыту материалына тереңірек үңіле алады. Мұндай оқыту тәсілдері оқушыларды ақпаратты өздігінен іздеп табуға, оны сараптауға және шығармашылық тұрғыдан ойлауға ынталандырады. Сонымен қатар, мұғалімдер де ақпараттық технологиялардың көмегімен оқу материалын жүйелі түрде жаңартып, оқушылардың білім деңгейін бақылап, олардың жеке қажеттіліктеріне сай әдістерді қолданып, оқыту үрдісін оңтайландыра алады. Осылайша, ақпараттық технологиялар білім беру сапасын ғана емес, оқу процесінің жалпы тиімділігін де едәуір арттырып, оқушылардың терең білім алуына мүмкіндік береді.

Оқушылардың өзін-өзі дамытуға деген ынтасын арттыру

Ақпараттық технологияларды қолдану оқушылардың өзін-өзі дамытуға деген ынтасын арттыруда маңызды рөл атқарады, өйткені олар өз білімдерін кеңейту және тереңдету үшін түрлі онлайн платформалар мен ресурстарды пайдалану мүмкіндігіне ие болады. Бұл технологиялар оқушыларға өздеріне ыңғайлы уақытта және жылдамдықпен білім алуына мүмкіндік беріп, олардың өз бетімен зерттеу жүргізу, жаңа ақпараттарды іздеп табу және оны сараптау қабілеттерін дамытуға жол ашады. Мысалы, интернет арқылы әртүрлі онлайн курстар мен бейнемазмұндарды қарау, ғылыми мақалаларды оқып, білім алудың жаңа тәсілдеріне үйрену, сондай-ақ әртүрлі білім беру платформаларында тесттер мен жаттығулар орындау арқылы оқушылар өздерінің білім деңгейлерін бағалап, жетістіктеріне қуанып, әрі қарай жетілдіру үшін қажетті дағдыларды үйренеді. Ақпараттық технологиялар олардың білім алу үдерісін қызықты әрі интерактивті етіп, жаңа білімді игеруге деген қызығушылықты арттырады, ал әртүрлі ойын элементтері мен тапсырмалар оқушылардың мотивациясын көтеріп, оқу процесіне белсенді қатысуына мүмкіндік береді. Сонымен қатар, оқушылар ақпараттық технологиялар арқылы өздерінің болашақ мамандықтарына қатысты білім алуға бастама жасап, өздері үшін қажетті дағдыларды дамытуда жауапкершілік танытуға үйренеді. Бұл өз кезегінде олардың

жеке дамуында маңызды рөл атқарып, шығармашылық тұрғыда ойлау, дербес шешімдер қабылдау және инновациялық идеяларды жүзеге асыру қабілеттерін арттырады. Ақпараттық технологиялар білім алушыларға тек бір уақытта білім алудың шеңберін кеңейтіп қана қоймай, оларды үздіксіз дамуға, жаңа жетістіктерге ұмтылуға және өз мақсаттарына жету үшін қажетті құралдарды тиімді пайдалануға баулиды. Бұл процеске оқушылардың толыққанды қатысуы, олардың өз мүмкіндіктерін ашып, жаңа бағыттарды табуға деген қызығушылықтары өзіндік даму мен жетістікке жетудің алғашқы қадамына айналады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Ахметова, Г.Ш. (2017). *Ақпараттық технологиялар және білім беру жүйесі*. Алматы: Білім.
2. Әбілқасымова, З.Ә. (2018). *Ақпараттық технологиялар арқылы білім беру әдістері*. Астана: Ғылым.
3. Нұрғалиева, Ә.М. (2016). *Цифрлық сауаттылықтың қазіргі білім беру жүйесіндегі маңызы*. Алматы: Университет баспасы.
4. Байжұманова, С. (2019). *Инновациялық әдістер және ақпараттық технологиялар*. Астана: ҚазҰПУ баспасы.
5. Жұмағұлова, Ж.Қ. (2020). *Ақпараттық технологиялар мен білім беру*. Алматы: Мектеп.
6. Сұлтанбекова, М. (2017). *Оқытудың жаңа әдістері мен ақпараттық технологиялар*. Алматы: Білімберу.
7. Құдиярова, Л. (2021). *Оқытудағы ақпараттық технологиялардың рөлі*. Алматы: Ізденіс.
8. Тұрарбек, С. (2018). *Ақпараттық технологиялардың білім беру жүйесіне ықпалы*. Астана: Техника.